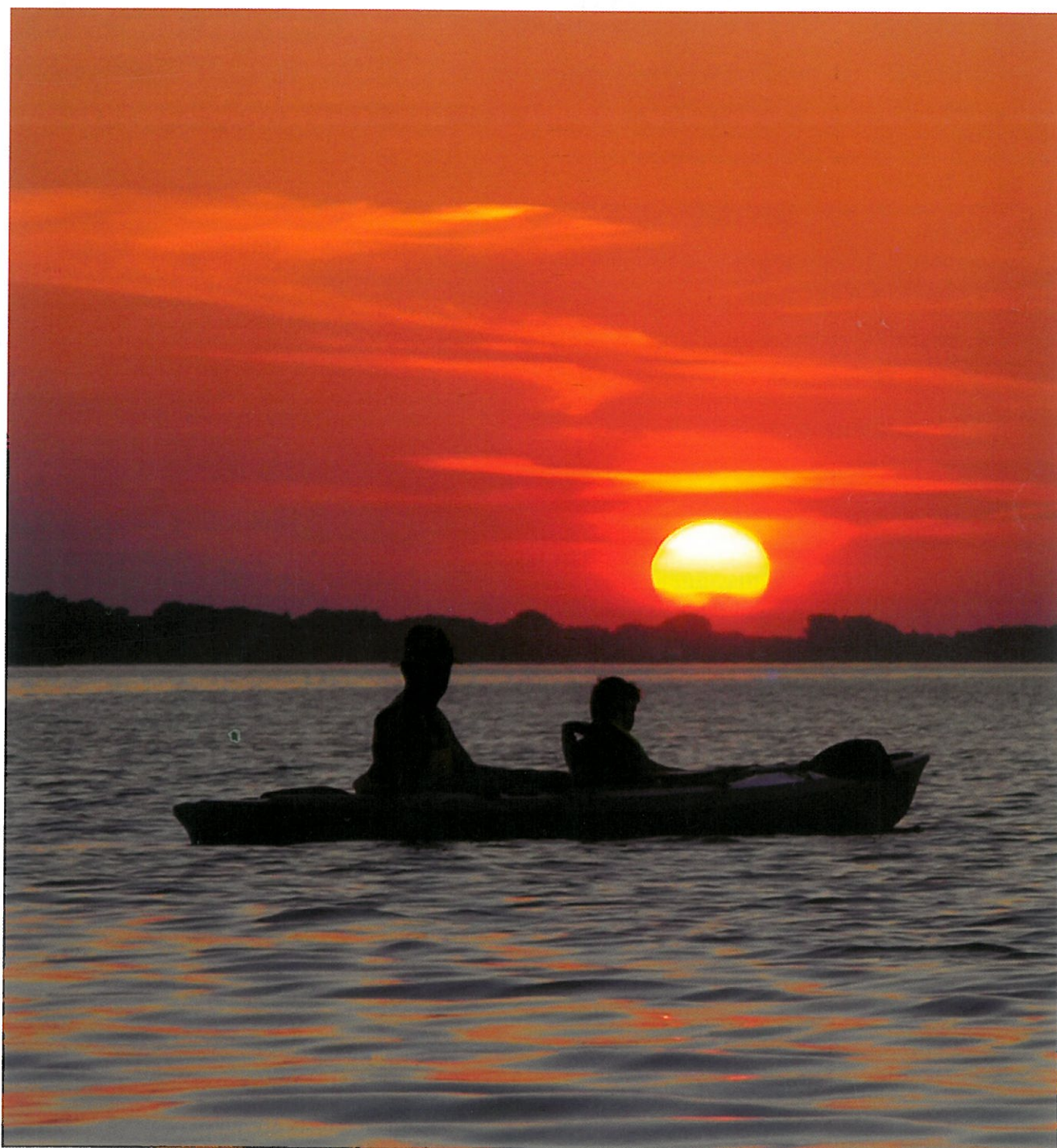

EKO WIEŚCI

WŁOCŁAWSKI PRZEGLĄD EKOLOGICZNY PL ISSN 1640-0801 NR 3(33) 2006

LATO W GOSTYNIŃSKO-WŁOCŁAWSKIM
PARKU KRAJOBRAZOWYM (plakat)

Stowarzyszenie Inżynierów i Techników
Leśnictwa i Drzewnictwa
Zarząd Główny
Liga Ochrony Przyrody
Zarząd Główny

ogłaszają
XX EDYCJĘ – 2006/2007
KONKURSU dla młodzieży szkolnej
pod hasłem
MÓJ LAS

1. Uczestnictwo w Konkursie

W konkursie może brać udział młodzież szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych ogólnokształcących i zawodowych. Konkurs prowadzony jest w następujących kategoriach wiekowych:

Kategoria I – młodzież szkół podstawowych klas I-III /wiek 7-10 lat/;

Kategoria II – młodzież szkół podstawowych klas IV-VI /wiek 11-12 lat/;

Kategoria III – młodzież gimnazjów /wiek 13-15 lat/;

Kategoria IV – młodzież liceów ogólnokształcących oraz pogimnazjalnych szkół zawodowych /wiek 16-18 lat/

Dla kategorii wiekowej I i II obowiązują **wyłącznie prace zespołowe**, a dla kategorii wiekowej III i IV **wyłącznie prace indywidualne**.

Za prace zespołowe uznaje się prace konkursowe uczniów reprezentujących szkołę lub szkolną organizację społeczną /LOP, ZHP i inne/ wykonane przez 2-osobowy zespół.

2. Tematyka konkursu

1. „JAK NALEŻY ZACHOWAĆ SIĘ W CZASIE POBYTU W LESIE?” - temat dla I kategorii wiekowej

2. „MOJE PROPOZYCJE UDZIAŁU KLASY LUB SZKOŁY W DZIAŁANIACH NA RZECZ OCHRONY PRZYRODY” - temat dla II kategorii wiekowej

3. „ZADRZEWIENIA W MOJEJ GMINIE LUB MIEJSCOWOŚCI I ICH ZNACZENIE” - temat dla III kategorii wiekowej

4. „MAŁA RETENCJA WODNA W LESIE – NA CZYM POLEGA I JAKA JEST JEJ ROLA?” - temat dla IV kategorii wiekowej

3. Warunki uczestnictwa i forma prac konkursowych

1. Prace konkursowe należy wykonać w formie opisowej o objętości około 10 stron maszynopisu lub 15 stron rękopisu.
2. Część opisowa może być uzupełniona fotografiami, rysunkami, szkicami itp.
3. Do uznania autora pracy pozostawia się format pracy, oprawę, literonictwo i inne sprawy związane z szatą graficzną.
4. Prace konkursowe muszą być opatrzone: nazwiskiem i imieniem autora lub autorów przy pracach zespołowych; dokładnym adresem szkoły /kod, miejscowość, ulica/; podaniem klasy i wieku autora; numerem telefonu, faksu szkoły. Prosimy również o podanie w pracy imienia i nazwiska nauczyciela – opiekuna pracy.
5. Prace konkursowe muszą być zgłaszane w terminach podanych w niniejszym regulaminie i spełniać wszystkie jego warunki.

4. Zasady, tryb i terminy przeprowadzenia konkursu

1. Ogłoszenie następuje za pośrednictwem Zarządów Okręgowych LOP, kuratoriów szkolnych oraz prasy leśnej, przyrodniczej i młodzieżowej oraz ZG SITLiD.
2. Konkurs prowadzony jest dwuetapowo:
I etap – na szczeblu regionalnym organizują Zarządy Okręgowe LOP /dawne wojewódzkie/;
II etap – na szczeblu centralnym przeprowadzony jest przez Zarząd Główny SITLiD.
3. Prace konkursowe należy kierować do właściwych Zarządów Okręgowych LOP w terminie do 30 listopada 2006 roku. Zarząd Okręgu LOP we Włocławku, ul. Komunalna 4.
4. Sądy konkursowe na szczeblu regionalnym powołane przez Zarządy Okręgowe LOP dokonują oceny nadesłanych prac i wyboru jednej najlepszej pracy w każdej kategorii wiekowej, praca ta zakwalifikowana zostaje do II etapu konkursu.
5. Najlepsze prace konkursowe z I etapu szczebla regionalnego przesyłane są przez Zarządy Okręgowe LOP do Zarządu Głównego SITLiD w terminie do 31 stycznia 2007 r. wraz z protokołem Sądu Konkursowego.
6. Zarząd Główny SITLiD powołuje Główny Sąd Konkursowy z przedstawicieli organizatorów i sponsorów w terminie do 15 marca 2007 roku.
7. Główny Sąd Konkursowy dokonuje oceny przesłanych prac
w poszczególnych kategoriach wiekowych i wyłania laureatów otrzymujących I, II lub III nagrodę konkursową.
8. Główny Sąd Konkursowy może decydować o nie przyznaniu I nagrody; ma również prawo przyznawania wyróżnień.
9. Główny Sąd Konkursowy przyznaje laureatom konkursu dyplomy i nagrody rzeczowe.
10. Przy ocenie prac konkursowych na szczeblu regionalnym i centralnym sądy konkursowe kierują się następującymi kryteriami:
- wartością merytoryczną pracy,
- formą opracowania pracy,
- samodzielnością w opracowaniu pracy oraz oryginalnością ujęcia tematu,
- ogólną estetyką pracy,
- pomysłowością szaty graficznej.
11. Od postanowień Głównego Sądu Konkursowego nie przysługują odwołania.
12. Ogłoszenie wyników konkursu następuje w terminie do 15 kwietnia 2007 r.
13. Uroczyste wręczenie nagród laureatom oraz ogłoszenie tematów następnej edycji konkursu następuje w terminie do 15 czerwca 2007 r.

Wydawca:
Włocławskie Centrum
Edukacji Ekologicznej
ul. Komunalna 4, 87-800 Włocławek
tel/fax: (054) 4110995
tel. (054) 2327682
e-mail: wcee@neostrada.pl
www.wcee.org.pl

Nasze konto:
35 1540 1069 2001 8705 2009 0003
NIP: 888-22-21-580

Czasopismo wydawane jest
od września 1998 roku.
© Copyright by
Włocławskie Centrum Edukacji Ekologicznej
Włocławek 2006

Rada programowa:
Maria Balakowicz (Sekretarz)
Zbigniew Brenda
Stanisław Kunikowski (Przewodniczący)
Bogdan Laszuk
Marek Zapędowski

Kolegium redakcyjne:
Zbigniew Centkowski (Sekretarz)
Maria Palińska (Redaktor Naczelny)
Monika Pawlak
Monika Tomczak

**Opracowanie graficzne, techniczne
i przygotowanie do druku:**
Agencja Reklamowa TOP

Zdjęcie na okładce:
Piotr Twardowski

Wydano przy pomocy finansowej:

- Wojewódzkiego Funduszu
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Toruniu

- Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Warszawie

- Urzędu Miasta Włocławek

- Powiatowego Funduszu
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej we Włocławku

Realizacja wydawnicza:
Agencja Reklamowa TOP
ul. Promienna 1a,
87-800 Włocławek
tel. (054) 230-91-05
e-mail: agencja.top@agencjatorp.pl
www.agencjatorp.pl

Konkurs Mój Las	2
Fundusze Unii Europejskiej a ochrona środowiska	4
Stanowisko Zarządu Włocławskiego Centrum Edukacji Ekologicznej w sprawie budowy Stopnia Wodnego Ciechocinek-Nieszawa	5
Powiatowo-Gminne Święto Plonów w Baruchowie	6
Podsumowanie Akcji Drzewko za butelkę	6
VII Gminna Olimpiada Wiedzy Ekologicznej w Baruchowie	7
VI Międzygminny Konkurs Ekologiczny Smólnik 2006	8
Konkurs informatyczno – przyrodniczy	9
Pożegnanie wakacji z WCEE	9
Lato w Parku 2006	10
WCEE na festynie	10
Grodno - walory kulturowe i przyrodnicze cz. III	11
Zielona Szkoła w Harcerskim Centrum Edukacji Ekologicznej w Funce	17
Wędkowanie u Baruchowskiego Dziedzica	18
Zielono mi	20
Pszczoly - robotnice	22
Ekologiczny świat według dzieci	23

FUNDUSZE UNII EUROPEJSKIEJ A OCHRONA ŚRODOWISKA

Integracja naszego kraju z Unią Europejską przyniosła korzystny wpływ na ochronę środowiska naturalnego. Wynika to nie tylko z faktu dostosowywania naszego prawa do wymogów unijnych, ale też ze zmian zachodzących w społecznej świadomości ekologicznej, jak również z możliwości pozyskiwania

środków wspólnotowych na rozwój oraz tworzenia w Polsce opartej na wzorcach unijnych polityki regionalnej. Samorząd naszego regionu już w roku 1999 uchwalil cele rozwoju, wśród których podstawowym celem polityki ekologicznej na obszarze województwa jest zachowanie wysokich walorów środowiska naturalnego w celu poprawy jakości życia mieszkańców oraz zwiększenia atrakcyjności i konkurencyjności województwa.

Pozyskiwanie finansowych środków unijnych w ramach Funduszu Spójności oraz z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego wymaga od nas rzetelnych ocen oddziaływania na środowisko dla planowanych do realizacji inwestycji co niewątpliwie sprzyja doskonaleniu procedur oos. Podstawy prawne dotyczące postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko wynikają z przepisów prawa wspólnotowego i polskiego. Głównymi źródłami tych regulacji są: Dyrektywa Rady Europy nr 65/337/EWG w sprawie oceny skutków niektórych publicznych i prywatnych przedsięwzięć dla środowiska i dyrektywa Rady nr 97/11/WE oraz ustawa z 27.04.2001 r. Prawo ochrony środowiska – w szczególności Dział VI oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z 9.11.2004 r. w sprawie rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko. Oceny oddziaływania na środowisko dla projektowanych przedsięwzięć inwestycyjnych opracowywane są m.in. w celu: kontroli prewencyjnej w zakresie ochrony środowiska, identyfikacji i prognozowania wpływu projektowanych inwestycji na środowisko i społeczność lokalną, analizy skutków środowiskowych wynikających z realizacji przedsięwzięcia inwestycyjnego oraz włączenia w proces podejmowania decyzji przez organy decyzyjne społeczności lokalnych. W województwie kujawsko-pomorskim w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego oraz programu ISPA realizowanych jest 46 inwestycji proekologicznych, a ponad 70% z nich wymagało przeprowadzenia procedur oos, aby pozyskać unijne współfinansowanie tych projektów. Lokalne społeczności wykazały niemałe zainteresowanie inwestycjami realizowanymi w ich najbliższym otoczeniu i miejscu zamieszkania.

Coraz szerszy udział społeczeństwa w postępowaniu w sprawie oos powoduje, że mieszkańcy poprzez składanie swoich opinii, uwag i wniosków oraz udział w konsultacjach uzyskują rzeczywisty wpływ na stan środowiska, co pozwala na eliminowanie ewentualnych konfliktów pomiędzy inwestorami a społecznościami lokalnymi. Wyniki konsultacji społecznych są ważnym i obligatoryjnym elementem ocen oddziaływania na środowisko.

W toku przygotowywania projektów do wsparcia z Funduszu Spójności oraz z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, procedury oos w części związanej z udziałem społeczeństwa były wraz ze zdobywanymi doświadczeniami udoskonalane. Swobodny dostęp społeczeństwa do informacji o środowisku przyniósł w efekcie społeczną aktywizację w działaniach na rzecz ochrony środowiska naturalnego i przyrody oraz znacząco rozszerzył udział społeczeństwa w decyzjach podejmowanych przez organy decyzyjne (np. przez samorządy terytorialne szczebla lokalnego i regionalnego, wojewodów). Zaznaczyć też należy, że Komisja Europejska przyjmując projekty do współfinansowania bardzo rygorystycznie przestrzega prawidłowości przeprowadzonych przez beneficjentów postępowania ocen oddziaływania na środowisko i występuje jako wymagający grantodawca wobec podmiotów realizujących cele programów pomocowych. Tym samym motywuje beneficjentów do stosowania dobrych praktyk w zakresie ocen oddziaływania na środowisko.

Oceny oddziaływania na środowisko wymagają nie tylko przedsięwzięcia inwestycyjne, ale również: projekty zagospodarowania przestrzennego i projekty strategii rozwoju kraju i województw oraz projekty polityk, planów i programów, których opracowanie przez centralne i wojewódzkie organy administracji jest przewidziane w ustawach.

Zainteresowanie społeczne opiniowaniem tego typu opracowań jest jednak dalece niewystarczające. I tak np. Raport Oddziaływania na Środowisko wykonany przez niezależnych ekspertów w trybie ustawy Prawo zamówień publicznych (Dz.U. Nr 19 z 2004 r. poz. 177 z późn. zm.) dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013 wyłożony do publicznego wglądu, niestety nie wzbudził zainteresowania opinii publicznej, nie odniosły się do niego nawet organizacje ekologiczne. Kolejny termin konsultacji dot. w/w raportu zaplanowany jest w październiku i zostanie podany do publicznej wiadomości. Zapraszam mieszkańców naszego regionu i ich organy przedstawicielskie, w szczególności mieszkańców Włocławka, Kujaw i ziemi dobrzyńskiej oraz organizacje ekologiczne, a przede wszystkim działaczy i członków WCEE do udziału w tych konsultacjach. Rozmawiać będziemy o naszej przyszłości, o tworzeniu warunków dla poprawy konkurencyjności naszego regionu oraz spójności społeczno-gospodarczej i przestrzennej jego obszaru, ale też o kreowaniu zdolności do skutecznej gospodarczej rywalizacji z otoczeniem przy respektowaniu zasad zrównoważonego rozwoju, uwzględniającego ochronę szeroko rozumianych zasobów przyrodniczych. Problemy ekologiczne są integralnymi czynnikami rozwoju, a ochrona środowiska odgrywa coraz większą rolę w polityce Wspólnoty Europejskiej.

Komisja Europejska posiada i wykorzystuje instrumenty prawne i finansowe, aby skutecznie środowisko naturalne chronić. Jak dotychczas, w naszym kujawsko-pomorskim województwie potrafiliśmy sprostać wymogom unijnym, a nasz region dobrze poradził sobie z absorpcją unijnych funduszy pomocowych.

dr Władysław Kubiak
Prezes WCEE

Wicemarszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego

STANOWISKO ZARZĄDU WŁOCŁAWSKIEGO CENTRUM EDUKACJI EKOLOGICZNEJ W SPRAWIE BUDOWY STOPNIA WODNEGO CIECHOCINEK-NIESZAWA

Zarząd Włocławskiego Centrum Edukacji Ekologicznej uważa, że budowa Stopnia Wodnego Ciechocinek-Nieszawa jest niezbędna dla zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom Włocławka i Niziny Ciechocińskiej oraz dla zabezpieczenia przed katastrofą zapory we Włocławku.

Przeprowadzone badania dotyczące stanu technicznego zapory we Włocławku wyraźnie wskazują potrzebę jej zabezpieczenia poprzez wybudowanie kolejnego stopnia wodnego poniżej Włocławka. Odstąpienie od tej koncepcji grozi katastrofą zapory we Włocławku i powstaniem ogromnej fali powodziowej o tragicznych skutkach dla Doliny Wisły i środowiska przyrodniczego, zamieszkującej tam ludności i gospodarki całego regionu. Wykonane dla doraźnego zabezpieczenia budowli stopnia prace i wybudowanie progu podpiętrzającego w latach 1999-2000 pozwalają na tymczasowe, bezpieczne funkcjonowanie włocławskiej zapory.

Stopień Wodny z hydroelektrownią we Włocławku nie jest przystosowany konstrukcyjnie do samodzielnej pracy, a jego obecny stan techniczny wynika z samodzielnego 32-letniego funkcjonowania.

Raport Zespołu Ekspertów powołanych przez Komitet Ekonomiczny Rady Ministrów z roku 2000 jednoznacznie wskazuje, że trwale i skuteczne zabezpieczenie zapory we Włocławku oraz budowli i urządzeń infrastruktury technicznej na odcinku rzeki Wisły podlegającemu obecnie procesom erozji poniżej stopnia, wymaga wybudowania kolejnego stopnia poniżej Włocławka. Takie rozwiązanie powstrzyma procesy degradacji koryta Doliny Wisły oraz usunie groźbę katastrofy ekologicznej, którą mogłaby wywołać katastrofa zapory we Włocławku. Jest to według Raportu Zespołu Ekspertów najbardziej optymalne rozwiązanie.

Zarząd Włocławskiego Centrum Edukacji Ekologicznej za bardzo ważny uznaje problem wpływu budowy kolejnego stopnia wodnego na środowisko przyrodnicze. Dysponujemy wynikami ponad dwudziestoletnich badań prowadzonych na Zbiorniku Włocławskim przez Instytut Ekologii i Ochrony Środowiska UMK w Toruniu.

Badania te wykazały, że Zalew Włocławski jest bardzo bogaty w życie biologiczne, występują w nim wszystkie gatunki ryb notowane przed budową zapory, zawartość metali ciężkich w osadach mulistych jest niższa od przeciętnych notowanych w osadach innych polskich rzek, wody zbiornika wpłynęły na poprawę

stosunków wodnych na obszarze Gostyńsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego oraz doskonałą kondycję lasów. Wody Zalewu Włocławskiego i jego otoczenie stały się siedliskiem licznej ornitofauny, w tym wielu gatunków rzadkich i chronionych. Występują też skutki negatywne takie jak utrudnienie migracji rozrodzonych ryb wędrownych, zanikanie piaszczystych łach rzecznych i ograniczenie możliwości lęgowych niektórych gatunków ptaków. Jednak w ogólnym bilansie zmian i przekształceń w środowisku przyrodniczym Doliny Wisły wynikających z budowy i funkcjonowania włocławskiej zapory, zdecydowanie przeważają zmiany pozytywne, wpływające korzystnie na stan i zasoby tego odcinka Wisły.

Realizacja Stopnia Wodnego w rejonie Ciechocinek-Nieszawa mimo niewątpliwej ingerencji w środowisko przyrodnicze, w sposób analogiczny daje realną szansę na uzyskanie efektów pozytywnych:

- poprawę czystości wód Wisły w obrębie Zalewu i na odcinku Wisły poniżej stopnia,
- możliwe będzie odtworzenie dawnych wysp wiślanych i dzięki temu powstaną doskonałe warunki lęgowe dla licznych gatunków ornitofauny,
- powstrzymany zostanie proces przesuszania Doliny Wisły,
- odtworzone zostaną niektóre siedliska roślinności hydrofilnej, co wzbogaci strukturę przyrodniczą tego odcinka Doliny Wisły i wpłynie korzystnie na funkcje doliny jako ważnego korytarza ekologicznego o znaczeniu europejskim,
- zlikwidowanie zostanie groźba katastrofy ekologicznej spowodowanej ewentualną awarią Stopnia Wodnego Włocławek,
- poprawie ulegnie higiena atmosfery – bezpośredni efekt ekologiczny budowy stopnia z hydroelektrownią w Ciechocinku-Nieszawie, przy założonej produkcji rzędu 410 GWh, to zmniejszenie emisji CO₂ o około 12 tys. ton oraz SO₂ o 6 tys. ton w skali roku,
- wyeliminowany zostanie do minimum proces erozji koryta Wisły na dolnym stanowisku i poniżej.

Reasumując, realizacja Stopnia Wodnego Ciechocinek-Nieszawa mieć będzie korzystny wpływ na środowisko Doliny Wisły. Dotyczy to zarówno wzbogacenia struktury przyrodniczej jak również wzmocnienia jej funkcji jako korytarza ekologicznego.

Koncepcja budowy Stopnia Wodnego Ciechocinek-Nieszawa cieszy się szerokim poparciem społeczności lokalnych gmin nadwiślańskich i ich organów przedstawicielskich. Samorządy gmin i powiatów przyjęły stosowne uchwały w tej sprawie. Gospodarcze wykorzystanie Wisły i budowa stopnia wodnego poniżej Włocławka jest też jednym z priorytetowych zadań w polityce regionalnej, co zostało uchwalone przez Sejmik województwa w „Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego”. Budowa Stopnia Wodnego z hydroelektrownią w Ciechocinku-Nieszawie nie koliduje z prawodawstwem polskim i europejskim w zakresie ochrony środowiska. Zarząd Włocławskiego Centrum Edukacji Ekologicznej

uważa za konieczne przyśpieszenie przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej procesu decyzyjnego w sprawie budowy Stopnia Wodnego Ciechocinek-Nieszawa, co otworzy drogę do dalszych działań i pozwoli na realizację tej inwestycji.

Zarząd Włocławskiego Centrum Edukacji Ekologicznej deklaruje udział w rzeczowej i merytorycznej dyskusji o budowie Stopnia Wodnego Ciechocinek-Nieszawa, gdy wykonana będzie ocena oddziaływania tej inwestycji na środowisko.

Zarząd WCEE

ZAPROSZENIE **Konferencja „WISŁA** **SZANSĄ ROZWOJU REGIONALNEGO** **KUJAW I ZIEMI DOBRZYŃSKIEJ”**

29 września 2006 r.

Włocławek, Sala WTN, Pl. Wolności 20

PROGRAM KONFERENCJI

- 10⁰⁰-10¹⁰** – otwarcie konferencji - dr Władysław Kubiak - Prezes Włocławskiego Centrum Edukacji Ekologicznej.
- 10¹⁰-10⁴⁰** – „Dziedzictwo kulturowe i tradycje regionu” - dr Stanisław Kunikowski - Prezes Włocławskiego Towarzystwa Naukowego.
- 10⁴⁰-11¹⁰** – „Wisła szansą rozwoju regionalnego Kujaw i ziemi dobrzyńskiej” - dr Władysław Kubiak - Prezes Włocławskiego Centrum Edukacji Ekologicznej.
- 11¹⁰-11⁴⁰** – „Walory przyrodnicze i krajobrazowe regionu” - mgr inż. Maria Balakowicz - Liga Ochrony Przyrody we Włocławku.
- 11⁴⁰-12¹⁰** – przerwa (kawa, herbata)
- 12¹⁰-12⁴⁰** – „Środowisko wodne - ochrona wód powierzchniowych” - mgr inż. Anna Ciesielska - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
- 12⁴⁰-13¹⁰** – „Turystyka zintegrowana z uwzględnieniem agroturystyki” - mgr Magdalena Kozłowska - Stowarzyszenie Gmin Turystycznych Pojezierza Gostynińskiego.
- 13¹⁰-13⁴⁰** – „Rolnictwo ekologiczne, szanse i zagrożenia” – Maria Ochmańska - Ośrodek Doradztwa Rolniczego.
- 13⁴⁰-15⁰⁰** – Dyskusja
- 15⁰⁰** – Podsumowanie i zakończenie konferencji.

Konferencja zorganizowana przy pomocy finansowej Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu.

POWIATOWO-GMINNE ŚWIĘTO PLONÓW W BARUCHOWIE.

W dniu 20 sierpnia 2006 roku Włocławskie Centrum Edukacji Ekologicznej wspólnie z Gostynińsko-Włocławskim Parkiem Krajobrazowym, brało udział w Powiatowo-Gminnym Święcie Plonów organizowanym przez Urząd Gminy w Baruchowie.

Celem naszego udziału było zaprezentowanie Stowarzyszenia szerokiemu gronu zaproszonych gości oraz mieszkańcom powiatu włocławskiego. Włocławskie Centrum zorganizowało wystawę swoich wydawnictw oraz atrakcje dla najmłodszych.

Pawlak Monika

PODSUMOWANIE AKCJI DRZEWKO ZA BUTELKĘ

Tegoroczna IV edycja akcji ekologiczno-edukacyjnej „Drzewko za butelkę” zakończyła się ogromnym sukcesem – zaangażowane w niej były 24 włocławskie placówki oświatowe, zebrano ponad 321 tysięcy butelek PET, posadzono dwieście czterdzieści drzewek i krzewów – to bilans przedsięwzięcia. Jednak bez Państwa wymiernej pomocy osiągnięcie takich wyników nie byłoby możliwe.

Chciałbym bardzo gorąco w imieniu ANWILU SA, jako organizatora akcji we Włocławku, podziękować Państwu za szczerze wsparcie naszych działań.

Jestem przekonany, że wspólnym wysiłkiem osiągniemy kolejne sukcesy w przyszłych edycjach tego pożytecznego przedsięwzięcia.

Jeszcze raz składam Państwu podziękowania i zapraszam do współpracy.

*Z wyrazami szacunku
Krzysztof Wojdyło
Z-ca Dyrektora ds. Marketingu*

VII GMINNA OLIMPIADA WIEDZY EKOLOGICZNEJ W BARUCHOWIE

Kolejna edycja ekologicznych zmagani pod hasłem „**Znamy, cenimy i chronimy bogatą przyrodę naszej gminy**” odbyła się 8 czerwca br. Do udziału w olimpiadzie przystąpiły zespoły reprezentujące Szkoły Podstawowe i Gimnazja z Baruchowa, Kowala, Łącka, Nowego Duninowa, Smólnika, Więslawice.

W jury konkursowym zasiedli zaproszeni goście:

- Maria Palińska – dyrektor Włocławskiego Centrum Edukacji Ekologicznej
- Jan Marczak – Nadleśniczy Nadleśnictwa Włocławek,
- Mieczysław Olewnik – inżynier nadzoru Nadleśnictwa Włocławek,
- Zbigniew Centkowski – przedstawiciel Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego w Kowalu oraz
- Renata Zielińska.

Pytania i zadania konkursowe przygotowane zostały, podobnie jak w ubiegłych edycjach olimpiady, przez pracownika WCEE we Włocławku - p. Paulinę Szcyc.

Olimpiada w szkole podstawowej przebiegała w dwóch kategoriach wiekowych:

- **Uczniowie klas I – III** uczestniczyli w zmaganiach plastycznych związanych z tematem „**Wybrane zwierzęta chronione w GWPK, związane ze środowiskiem wodnym**”.
- **Reprezentanci z klas IV – VI** wzięli udział w konkursie międzyklasowym pod hasłem „**Jestem miłośnikiem przyrody**”, a tematem wiodącym tym razem było zagadnienie „**Wody na terenie GWPK**”.

Najmłodszy uczestnicy wykazali się bardzo dobrą znajomością tematu plastycznego. **Decyzją jury oceniającego prace plastyczne pierwsze miejsca zajęły:**

Klasy – I Weronika Matusiak SP Baruchowo
Klasy – II Anna Dulcka SP Więslawice
Klasy – II Alicja Proszkiewicz SP Smólnik.

Pozostali laureaci:

I miejsce - Dominika Krzeszewska SP Smólnik (kl.I)
III miejsce - Paulina Wrzesińska SP Więslawice (kl.I)
II miejsce - Justyna Snopkowska SP Smólnik (kl.II)
II miejsce - Katarzyna Pruskiewicz SP Więslawice (kl.III)

W turnieju „Jestem miłośnikiem przyrody” dla uczniów klas IV-VI walka o punkty była niezwykle wyrównana i emocjonująca. Uczniowie byli dobrze przygotowani do poszczególnych etapów konkursu. O końcowej klasyfikacji zdecydowała dodatkowa

runda pytań w „dogrywce”, z którą zmierzyły się dwa zespoły - SP Baruchowo i SP Smólnik.

Werdyktem jury wnikliwie oceniającego odpowiedzi zawodników:

I miejsce zajęła SP Baruchowo,
II miejsce SP Smólnik,
III miejsce SP Łąck,
IV miejsce SP Więslawice.

Młodzież gimnazjalna przystąpiła do konkursu wiedzy ekologicznej, obejmującego treści dotyczące ochrony przyrody w LKP „**Lasy Gostynińsko-Włocławskie**” i GWPK, a także zagadnienia przyrodnicze z programu szkoły gimnazjalnej. Po eliminacjach testowych, do części ustnej, zakwalifikowało się 8 uczniów. W tej rundzie zawodnicy musieli sprostać pytaniom jury.

Zwycięzcami w tej edycji olimpiady zostali:

I miejsce - Paulina Jarębska, Gimnazjum w Smólniku,
II miejsce - Marta Krygier, Gimnazjum w Smólniku,
III miejsce - Justyna Pietruszewska, Gimnazjum w Baruchowie,
IV miejsce - Paulina Drabik, Gimnazjum w Łącku,
V miejsce - Michał Gościniak, Gimnazjum w Nowym Duninowie.

Ostatnią konkurencją w gimnazjum był konkurs multimedialny, w którym głównym tematem były „**Pomniki przyrody w pobliżu mojej szkoły**”.

W ocenie jury:

I miejsce - zajęła prezentacja Joanny Rosińskiej z Gimnazjum w Baruchowie,
II miejsce - Łukasza Wendolowskiego z Gimnazjum w Kowalu,
III miejsce - Doroty Ignaczak z Gimnazjum w Łącku,
IV miejsce - Marleny Mylke i Pauliny Podgórskiej z Gimnazjum w Smólniku.

Wszyscy laureaci z poszczególnych konkurencji i kategorii wiekowych, otrzymali cenne nagrody: namiot, plecaki „Adidas”, śpiwory, teczki, zestawy malarskie, komplety przyborów plastycznych, piórniki z wyposażeniem, bogato ilustrowane albumy i nagrody książkowe ufundowane przez sponsorów - WCEE, GWPK, Nadleśnictwo Włocławek i Urząd Gminy w Baruchowie.

*Lidia Pawlicka
Renata Zielińska*

VI MIĘDZYGMINNY KONKURS EKOLOGICZNY SMÓLNIK 2006

W Zespole Szkół z Oddziałami Integracyjnymi w Smólniku w dniu 18 maja 2006 r. odbył się VI Międzygminny Konkurs Ekologiczny. Jury konkursowe w składzie: p. Paulina Michalska-Szyc – przedstawiciel Włocławskiego Centrum Edukacji Ekologicznej, p. Jan Marczak – Nadleśniczy Nadleśnictwa Włocławek, p. Mieczysław Olewnik – inżynier nadzoru Nadleśnictwa Włocławek, p. Zbigniew Centkowski – przedstawiciel Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego, oceniali przygotowanie uczestników konkursu.

w Kruszyńce – (opiekun p. Paweł Bieńkowski) oraz Sylwii Raszewicz z Gimnazjum w Smólniku – (opiekun p. Elżbieta Jarębska), zaś na III miejscu znalazła się uczennica Gimnazjum w Baruchowie – Ewelina Gołębiowska (opiekun p. Renata Zielińska). W klasyfikacji zespołowej I miejsce przypadło Gimnazjum w Smólniku przed Gimnazjum w Kruszyńce (II miejsce), Gimnazjum w Baruchowie (III miejsce) i Gimnazjum w Nowym Duninowie (IV miejsce).

Wszyscy uczestnicy konkursu otrzymali nagrody książkowe i rzeczowe, dzięki staraniom organizatorów konkursu, p. Elżbiety Jarębskiej i p. Jolanty Wieczerek-Wilińskiej. Ufundowali je Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska w Toruniu, Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy, Nadleśnictwo Włocławek, Włocławskie Centrum Edukacji Ekologicznej we Włocławku oraz Urząd Gminy Włocławek.

Po konkursowych zmaganiach uczestnicy konkursu oraz jury obejrzyli program artystyczny pt. „Ziemię mamy tylko jedną” przygotowany przez uczniów klasy VI Szkoły Podstawowej w Smólniku pod opieką p. Elżbiety Jarębskiej. Całość wzbogaczyły piękne piosenki ekologiczne wykonane przez chór szkolny prowadzony przez p. Wioletę Skrajną.

Jolanta Wieczerek-Wilińska, Elżbieta Jarębska

Konkurs odbył się w dwóch kategoriach wiekowych: dla uczniów kl. IV – VI szkoły podstawowej (zespolowo) oraz kl. I – III gimnazjum (indywidualnie). Wzięli w nim udział uczniowie szkół podstawowych gminy Włocławek oraz Szkoły Podstawowej w Nowym Duninowie, Baruchowie i Kowalu. Wśród gimnazjalistów gościliśmy uczniów gimnazjów w Baruchowie, Nowym Duninowie, Kruszyńce oraz Smólniku. Młodszy uczestnicy oraz gimnazjaliści wykazali się wiedzą na temat Ojcowskiego Parku Narodowego. Pytania i zadania konkursowe przygotowało Włocławskie Centrum Edukacji Ekologicznej we Włocławku.

Mimo, iż pytania oraz zadania konkursowe miały bardzo wysoki stopień trudności, uczestnicy, świetnie przygotowani, bez trudu radzili sobie z zadaniami konkursowymi. W konkursie dla szkół podstawowych zwycięstwo odniosła SP Kruszyńca (opiekun p. Alicja Kołodziej) przed SP Smólnik – II miejsce (opiekun p. Elżbieta Jarębska) i SP Modzerowo – III miejsce (opiekun p. Alicja Kołodziej).

Gimnazjaliści rywalizowali w konkursie indywidualnym. Najlepsi okazali się: uczennica Gimnazjum w Kruszyńce – Kinga Łukomska (opiekun p. Paweł Bieńkowski) oraz uczeń Gimnazjum w Smólniku – Daniel Ruczewski (opiekun p. Elżbieta Jarębska). Drugie miejsce przypadło Małgorzacie Chojnackiej z Gimnazjum

KONKURS INFORMATYCZNO – PRZYRODNICZY

Po raz kolejny w roku szkolnym 2005/2006 Gimnazjum nr 4 im. Organizacji Narodów Zjednoczonych we Włocławku wspólnie z Gostynińsko – Włocławskim Parkiem Krajobrazowym w Kowalu i Włocławskim Centrum Edukacji Ekologicznej, zorganizowano konkurs dla uczniów szkół gimnazjalnych pod hasłem:

„Roślinność w GWPK”.

Konkurs miał charakter informatyczno – ekologiczny, dając szansę na połączenie wiedzy i umiejętności informatycznych ze znajomością przyrody i walorów przyrodniczych Parku.

Ponadto udział w konkursie uwrażliwił uczestników na potrzebę ochrony przyrody i szacunku dla piękna krajobrazu najbliższej okolicy.

W konkursie wzięła udział młodzież z pięciu gimnazjów we Włocławku. (nr 1, 2, 3, 4 i 14).

I miejsce

uzyskał Michał Czajkowski z Gimnazjum nr 4,

II miejsce

uzyskała Ewelina Wasielewska z Gimnazjum nr 4,

III miejsce

uzyskała Alicja Dębowska z Gimnazjum nr 3

Wyróżniono:

Rafała Krupiewskiego z Gimnazjum nr 14,
Piotra Kamedulskiego i Roberta Uniżyckiego z Gimnazjum nr 3.

Laureatów konkursu nagrodzono nagrodami i dyplomami.

Gratulujemy.

Zbigniew Centkowski

POŻEGNANIE WAKACJI Z WCEE

26 sierpnia 2006 roku (w sobotę) Włocławskie Centrum Edukacji Ekologicznej uczestniczyło w Akcji „Pożegnanie Wakacji 2006”, które odbyło się na boisku Szkoły Podstawowej nr 9 w Kutnie. Organizatorem imprezy była Spółdzielnia Mieszkaniowa „PIONIER”.

Po dotarciu na miejsce nasze stoisko było oblegane przez większość dzieci i młodzieży przybyłych na imprezę. Od samego początku było duże zainteresowanie, ze względu na niespodziankę jaką ze sobą przywieźliśmy. Podczas naszego rozpakowywania, każdy się pytał coż to za niespodzianka, więc nie miałyśmy dużo czasu i zdradziliśmy tajemnicę, że dzisiaj będziemy malować buźki uśmiechniętych dzieci. Ponadto rozdawałyśmy mieszkańcom nasze bezpłatne czasopisma i godnie reprezentowałyśmy Włocławskie Centrum Edukacji Ekologicznej. W ramach promocji udostępniałyśmy wszystkie materiały i pokazywałyśmy czym się zajmujemy na co dzień.

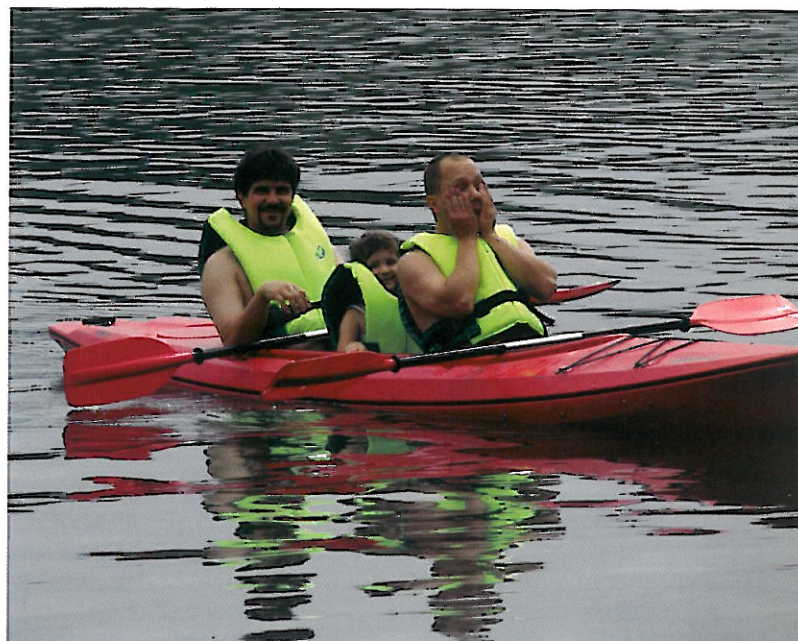
Cała impreza zakończyła się późnym wieczorem przy ognisku, gdzie z mieszkańcami i organizatorami piekłyśmy kiełbaski. Bawiliśmy się świetnie i szkoda było nam wracać. Na koniec od organizatorów usłyszałyśmy bardzo miłe słowa „do zobaczenia w przyszłym roku”.

W niedzielę 27 sierpnia 2006 roku Włocławskie Centrum Edukacji Ekologicznej uczestniczyło w Festynie Myśliwskim w Zakrzewie, gmina Wielgie. Organizatorem imprezy było Koło Łowieckie Sokolników 6 „ZYS”.

Podobnie jak w Kutnie prezentowałyśmy wydawnictwa oraz atrakcje dla dzieci - samodzielne wytapianie świec z naturalnego wosku pszczelego.

Cała impreza zakończyła się późnym wieczorem tańcami w OSP w Zakrzewie.

Tekst i zdjęcie: Kamila Mazurkiewicz

LATO W PARKU 2006

Gostynińsko – Włocławski Park Krajobrazowy z siedzibą w Kowalu zorganizował już po raz szósty festyn przyrodniczo – rekreacyjny nad Jeziorem Skrzyneckim w gminie Baruchowo. Podczas festynu przeprowadzono wiele konkursów, warsztatów i pokazów przyrodniczych łączących wypoczynek z zabawą i nauką. Własne prezentacje przygotowały firmy i organizacje pozarządowe: Włocławskie Centrum Edukacji Ekologicznej wspólnie z Miejskim Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym we Włocławku zaprezentowało na wodach jeziora pokaz ratownictwa wodnego w ramach autorskiego programu „EKOSURVIVAL” w rekreacji i turystyce. Pracownicy GWPK przeprowadzili rowerowe zawody sprawnościowe, jazdę z przeszkodami na orientację terenową w ramach trwającego w Parku „Zwiadu rowerowego po GWPK”.

Podczas festynu zaprezentowaliśmy postery, dokumentację fotograficzną oraz sokoła wędrownego osobnika z hodowlanego z Ośrodka Rehabilitacji i Hodowli Ptaków Chronionych przy GWPK. Dzieci i młodzież przebywająca na festynie brała udział w warsztatach artystycznych rękodzielnicstwa polegającego na wytapianiu świec z wosku pszczelego (WCEE), malowania motywów przyrodniczych na szkle oraz zajęciach plastycznych – rysunkowych (GWPK). Zajęcia rękodzielnicstwa ludowego w zakresie rzeźbienia w drewnie i układaniu naturalnych kompozycji kwiatowych prowadziło Państwo Aleksandra i Krzysztof Zawaczy z Wichrowic od lat współpracujących z Parkiem i Zieloną Szkołą. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska – Delegatura we Włocławku na swym stoisku eksponowało sprzęt techniczny pozwalający na ocenę stanu środowiska podczas prowadzonych kontroli. Nadleśnictwo Włocławek eksponował bojowy wóz gaśniczy stosowany przy ochronie pożarowej lasu.

W trakcie festynu rozegrano turniej piłki siatkowej plażowej o puchar Dyrektora GWPK. Najlepszymi sportowcami okazała się drużyna Włocławskiej Delegatury Inspektoratu Ochrony Środowiska i to ona zdobyła puchar. Dla pozostałych drużyn biorących udział w turnieju, nagrody i dyplomy ufundowali: Wójt Gminy Baruchowo (za II miejsce), Wójt Gminy Włocławek (za III miejsce), Wójt Gminy Kowal (za IV miejsce), Dyrektor WCEE (za V miejsce), Nadleśniczy Nadleśnictwa Włocławek (za VI miejsce).

Festyn uświetniły występy zespołów folklorystycznych. Na scenie zaprezentowali się „Swojacy” z Baruchowa, „Kruszynioki” z gminy Włocławek oraz „Kapela spod Kowala”. Pogoda dopisała. Następny festyn za rok.

Zbigniew Centkowski

WCEE NA FESTYNIE

29 lipca 2006 roku (w sobotę) Włocławskie Centrum Edukacji Ekologicznej uczestniczyło w Akcji „Lato w Parku”, która odbyła się nad Jeziorem Skrzyneckim w Gminie Baruchowo. Organizatorem imprezy był Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy. Początek zapowiadał się nieciekawie, ze względu na nadchodzące na niebie chmury, jednak wiatr wszystkim sprzyjał i około godziny 11:30 pojawiło się piękne słońce, które grzało do końca festynu. Jak na każdej tego typu imprezie Centrum miało swoje stoiska. Poza naszymi wydawnictwami prezentowaliśmy wytapianie świec z wosku pszczelego, malowaliśmy buźki uśmiechniętych dzieci, pomagaliśmy maluchom robić z papieru maski ptaków drapieżnych a przede wszystkim promowaliśmy nasz coroczny Program „Ecosurvival”. W ramach promocji koordynator udostępniał wszystkim przybyłym tego dnia nad Jezioro Skrzyneckie kajaki w celach rekreacyjnych. Cała impreza zakończyła się wieczorem. My bawiliśmy się świetnie i mamy nadzieję że wszyscy uczestnicy również.

Paulina Michalska-Szyc
Zdjęcia - Piotr Twardowski

GRODNO - WALORY KULTUROWE I PRZYRODNICZE cz. III

Walory przyrodnicze okolic Grodna

Pisząc o Grodnie koniecznie trzeba zwrócić szczególną uwagę na niezwykle walory przyrodnicze terenów leżących przy tej miejscowości. Wszak nieprzypadkowo Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa nr 1088 z dnia 21 grudnia 1998 r. utworzony tu został rezerwat przyrody. W tekście tego dokumentu czytamy: „Uznaje się za rezerwat przyrody pod nazwą „Grodno” obszar lasu, bagien i wód o powierzchni 132,88 ha, położony w gminie Baruchowo w województwie wrocławskim. Celem ochrony jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych jeziora Grodno o szmaragdowej wodzie wraz z otaczającymi go naturalnymi zbiorowiskami leśnymi.”

Dodajmy, iż powstały rezerwat należy do Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Lasy Gostynińsko-Wrocławskie”. Ten zaś jest ważnym elementem całego systemu ochrony przyrody, a także sieci ekologicznej istotnej dla Polski, a nawet Europy. Stanowi bowiem część „Doliny Wisły” – korytarza ekologicznego, który ma znaczenie międzynarodowe. Warto wspomnieć, że w pobliżu rezerwatu „Grodno” znajdują się także dwa inne rezerваты przyrody położone w Niece Klócieńskiej. Są to: „Olszyny Rakutowskie” i „Jezioro Rakutowskie”. Pierwszy utworzony w 1978 r. zajmuje powierzchnię 174,62 ha i chroni naturalnie wykształcone higrofilne zbiorowiska leśne: ols porzeczkowy, łągi jesionowo-olszowe i wiązowo-jesionowe, które stanowią pozostałość po dawnych kompleksach leśnych występujących w dolinach rzek. Drugi to rezerwat faunistyczny, utworzony w 1982 r. zajmujący obszar 412,07 ha, na który składa się jezioro i otaczający je pas roślinności szuwarowej. W tym trudno dostępnym środowisku wodno-błotnym gniazdują gatunki ptaków wpisane do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt, np. bielik, bocian czarny, bąk, kulik wielki czy żuraw. Żyją tu także wydry i introdukowany tu w 1981 r. bóbr.

Rezerwat przyrody „Grodno” - Położenie i geomorfologia

Rezerwat przyrodniczy „Grodno” położony jest w południowej części gminy Baruchowo. Teren ten zajmuje wschodni kraniec wysoczyzny jeziornej, zwanej Pojezierzem Kujawskim. Powierzchnie wysoczyzny urozmaicają pagórki moreny czołowej zbudowanej z utworów gliniastych, z których powstały żyzne gleby. Wzniesienia ułożone są w dość regularny ciąg o kierunku NW – SE. Między nimi w rejonie Grodna, Krettek i Kurowa występują rozległe zagłębienia i drobne dolinki. Dwa największe zagłębienia wypełnione są wodami jezior Grodzieńskiego i Kurowskiego. Na okolicznych polach zachowały się interesujące i rzadkie, bo uznane za pomniki przyrody, twory natury nieożywionej, a mianowicie kemy (pagórki o nieregularnym

Powalone drzewo w rezerwacie Grodno

zarysie zbudowane ze żwirów, piasków lub mulów wodnolodowcowych osadzonych w obniżeniu wytopionym w martwym lodzie) i ozy (wały lub ciąg pagórków o krętym przebiegu, wysokie na kilkanaście metrów, zbudowane z warstwowych żwirów i piasków osadzonych w szczelinie lodowej).

Pod względem genezy obszar ten kwalifikowany jest jako wysoczyzna morenowa kujawska, powstała w okresie zwanym zlodowaczeniem Wisły. Mimo stosunkowo niewielkiej powierzchni rezerwatu, charakteryzuje się on dużym urozmaiceniem terenu. Miejsca usytuowane najniżej zajmują wysokość ok. 96 m n. p. m. i leżą w północnej części rezerwatu, niedaleko koryta ciekłu wypływającego z Jeziora Grodzieńskiego. Natomiast miejsce najwyżej położone osiąga wysokość 131 m n. p. m. Różnica jest więc znaczna. Takie duże stromizny terenu sprzyjają szybkiemu spływowi powierzchniowemu. Ma to miejsce szczególnie we wschodniej i południowej części omawianego obszaru, gdzie występuje podłoże zbudowane ze słabo przepuszczalnych struktur gliniastych. Sięgają one do najwyżej położonych części rezerwatu. Zaś obszary usytuowane najniżej zbudowane są z torfów i gytii. Jest to teren przylegający bezpośrednio do jeziora prawie wzdłuż jego całej linii brzegowej. Te niskie torfowiska często utrudniają dostęp do lustra wody. W zachodniej części rezerwatu mamy do czynienia z podłożem składającym się z piasków i różnego rodzaju żwirów. Tutaj występuje przewaga infiltracji wód opadowych nad spływem powierzchniowym.

Rezerwat leśno-jeziorowy „Grodno” obejmuje całe uroczysko, które zachowało się pośród dość żyznych pól ornych. Jego skład jest niezwykle różnorodny, gdyż oprócz panujących zbiorowisk leśnych, obszar 116,26 ha (87 %), najwyższy udział powierzchniowy mają wody jeziora, tj. 15,38 ha (11 %), a zaś niewielki mają bagna, pastwiska, drogi, żwirowiska, itp. Las porośnięty wielogatunkowym drzewostanem z przewagą drzew liściastych na tym obszarze utrzymał się ze względu na wyjątkowo niekorzystne dla

Lato w Pa

arku 2006

rolnictwa warunki: faliste, miejscami strome zbocza, tereny podmokłe, liczne wąwozy i nierówności. Rezerwat dzielony jest też na cztery oddziały, tj.: oddz. 239 o powierzchni 38,87 ha, oddz. 240 o powierzchni 37,88 ha, oddz. 241 o powierzchni 31,81 ha i oddz. 242 o powierzchni 24,32, co łącznie daje 132,88 ha.

Ekosystemy leśne

Wyniki przeprowadzonej inwentaryzacji roślinności dokonanej przez profesora Ryszarda Zarębę z SGGW w Warszawie (1982) i zespół pod kierownictwem dra Wiesława Cyzmana z UMK w Toruniu (2003) wykazują występowanie wielu rzadkich gatunków i zespołów roślinnych, co podkreśla dużą wartość tego obszaru nie tylko krajobrazową, ale także dendrologiczną i florystyczno – faunistyczną. Tak więc wyszczególniono takie zbiorowiska naturalne jak: ols porzeczkowy *Ribonigri-Alnetum*, łęg wiązowo-jesionowy *Ficario-Ulmetum campestris*, łęg olszowo-jesionowy *Circaeo-Almetum* i grąd niski *Tilio-Carpinetum stachyetosum*. Za największą osobliwość uznano obecność na obszarze rezerwatu lasów łęgowych o charakterze podgórskim, tj. podgórskiego łęgu jesionowego *Carici remotae-Fraxinetum* i łęgu jarzmiankowego *Astrantio-Fraxinetum* z lanowo występującą jarzmianką większą (*Astrantia major*) spotykaną w reglu dolnym. Na południowym zboczu wzniesienia usytuowanego nieopodal grodziska, w obrębie zalesionego niedawno modrzewiem stoku, zachował się grąd zboczowy *Tilio-Carpinetum campanulatosum* występujący również na skarpach wiślanych Szpetala z licznym udziałem gatunków kserotermicznych m. in. szalwii łąkowej (*Salvia pratensis*).

Pewną ciekawostką jest także występowanie tuż nad jeziorem na zachodnim stoku w grądzie kokoryczkowym *Tilio-Carpinetum corydaletosum* jawora (*Acer pseudoplatanus*) i to w dużej przewadze ilościowej. Ma on tu swoje optimum ekologiczne, choć powszechnie przyjmuje się, iż ten obszar pozostaje poza zasięgiem zwartego występowania tego gatunku drzewa. W oddz. 240 a, b – na obrzeżu uroczyska,

Widok od strony Grodna na Jezioro Kurowskie

na najuboższym stosunkowo siedlisku – prawdopodobnie uległym niegdyś wpływowi degradacyjnemu – występuje bór mieszany świeży odpowiadający bogatemu walorowi boru mieszanemu – *Pino-Quercetum*.

Biorąc pod uwagę układ klas wieku drzewostanu, trzeba stwierdzić, że przeważają klasy starsze. Udział młodników jest znikomy (4%). Procentowy udział powierzchniowy gatunków drzew w rezerwacie Grodno przedstawia się następująco: sosna 43%; brzoza 22%; olsza 11%; modrzew 9%, grab 7%; dąb 5%; świerk 3% itd. Przedstawiony procentowy udział gatunków drzew ukazuje bardzo różnorodny skład gatunkowy, przy czym sosny jest tylko 43%, a górująca jest ilość gatunków stanowiących domieszkę. Stanowi to poważny walor rezerwatu, który w części wydzieliń, np. oddz. 242 przypomina park pod względem różnorodności poszczególnych gatunków drzew. Znajdują się tu stare egzemplarze wiązu szypułkowego (*Ulmus laevis*), buka (*Fagus sylvatica*), kasztanowca (*Aesculus hippocastaneum*), klonu polnego (*Acer campestre*), sosny czarnej (*Pinus nigra*), robinii akacjowej (*Robinia pseudoacacia*), modrzewia europejskiego (*Larix europaea*), dębu czerwonego (*Quercus borealis*) i innych. Na początku XX wieku (są to około 100 letnie drzewostany) wprowadzono tu obce gatunki drzew lub rodzime spoza naturalnego zasięgu. Dzięki eutroficznemu siedliskom drzewa te rosną bardzo dobrze, a nawet odnawiają się samosiewem.

Ponadto należy podkreślić, że na terenie rezerwatu „Grodno” zarejestrowano obecność w runie wielu gatunków rzadkich i chronionych, w tym: czosnek niedźwiedzi, jarzmianka większa, bluszcz pospolity, łuskiewnik różowy, lilia złotogłów, zdrojówka rutewkowata.

Z uwagi na fakt, iż obszar rezerwatu jest swoistą wyspą środowiskową w warunkach rozległego krajobrazu rolniczego tej części Kujaw, zauważyć należy, iż pełni on funkcję ostoju również dla licznych przedstawicieli fauny. Jest to doskonale miejsce do żerowania,

Dno wyschniętego ciek, na którym dawniej był młyn wodny w Grodnie

rozrodu i bytowania, a także postępu podczas wędrówki różnych gatunków zwierząt. Dlatego też ważne jest, aby ingerencja człowieka w ten ekosystem była jak najmniej posunięta. Zachowanie dziejących się w nim naturalnych procesów pozwoli na przetrwanie bogatego wachlarza organizmów żywych. I tak np. warunkiem utrzymania populacji wielu gatunków ptaków i nietoperzy jest ochrona starych drzew z dziuplami, gdzie się one gnieźdzą. Biorąc pod uwagę cykl życiowy niektórych gatunków płazów konieczne jest pozostawienie na tym obszarze pewnej ilości starych próchniejących egzemplarzy drzew, a także wykrotów, w których to miejscach będą mogły zimować ropuchy i traszki.

Zespół dra Wiesława Cyzmana ustalił, iż na terenie rezerwatu „Grodno” i w jego najbliższym otoczeniu żyją następujące gatunki płazów: traszka grzebieniasta i zwyczajna, ropucha szara i zielona, rzekotka drzewna, żaba trawna, moczarowa, jeziorkowa i wodna; gadów: jaszczurka żyworodna, padalec zwyczajny, zakrzoniec zwyczajny; ssaków: borowiec wielki, gacek brunatny, jeż wschodni, kret, karlik malutki i większy, mronczek późny, nocek rudy, ryjówka aksamitna i malutka, rzęsorek rzeczny, wiewiórka, bóbr europejski, nornica ruda, karczownik ziemnowodny, nornik północny, mysz domowa i leśna, szczur wędrowny, lis, wydra, norka amerykańska, kuna leśna, lasica, zając szarak, dzik, sarna.

Jeziro Grodzieńskie

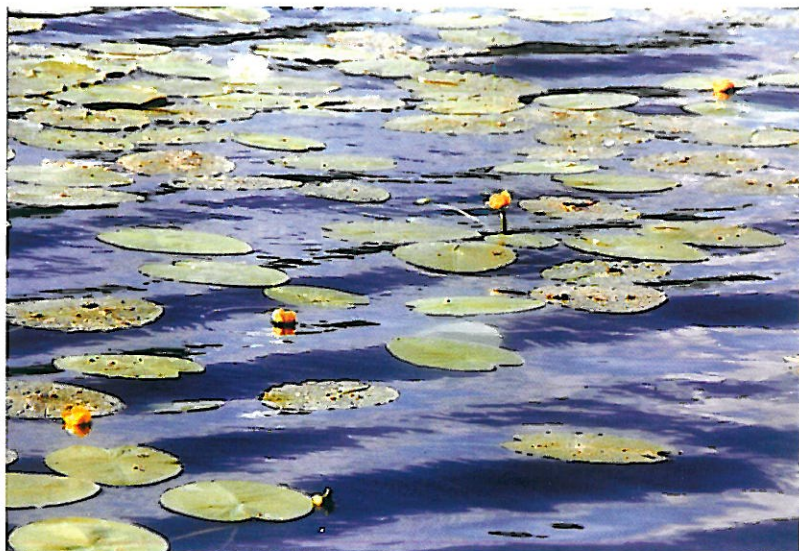
Najważniejszym elementem hydrologicznym rezerwatu jest oczywiście Jezioro Grodzieńskie, które leży na krawędzi wysoczyzny kujawskiej na wysokości ok. 96, 7 m n. p. m., tj. najwyżej w Lasach Gostynińsko-Włocławskich. Jest to jezioro rynnowe i zalicza się do jezior dużych. Pomiar wykonany przez dra Włodzimierza Marszelewskiego z UMK w Toruniu w dniu 28 X 2003 r. wykazały, że ma ono 12,57 ha. Wielkość ta określa powierzchnię wody bez uwzględnienia występujących wokół jeziora torfowisk. Inne ważne dane ustalone wówczas to: maksymalna głębokość – 13, 2 m, głębokość średnia 5,1 m, głębokość względna 0,0372, objętość – 646 tys. m³. Zaś prof. Ryszard Zaręba podaje, że skrajne wymiary jeziora wynoszą 300 m na 170 m. Brzegi bagienne (torfowiska niskie) obejmują 30% linii brzegowej, zaś 70% stanowią brzegi płaskie. Jest to jezioro polodowcowe – wytopiskowe, rozciąga się w strefie sandrowo – gliniastej. Pod względem hydrologicznym reprezentuje typ jeziora odpływowego, choć od zachodu dopływają do niego dwa niewielkie ciekawy o długości 400-700 m. Należy ono do zlewni jeziora Rakutowskiego i rzeki Rakutowki, która wpada do Zgłowiączki w basenie Wisły. Odpływ z Jeziora Grodzieńskiego znajduje się w jego północnej strefie, gdzie występują dość rozległe mokradła porośnięte w znacznym stopniu roślinnością. Dopiero ok. 200 m poniżej linii brzegowej jeziora ciek płynie w wyraźnym korycie, które dawniej było uregulowane. Na pograniczu wsi Boża Wola i Kretki funkcjonował w przeszłości na nim młyn wodny, po którym zachowały się stawy służące do spiętrzania wody. Wśród starszych mieszkańców tamtych stron funkcjonuje jeszcze nazwa tego przysiółka – Młynik.

Jeziro Grodzieńskie

Wydaje się jednak, iż nie można tego obiektu utożsamiać z młynem wodnym w Grodnie, o którym wspominają źródła historyczne począwszy od końca XV w. W wieku XIX była przy nim nawet osada młyńska. Ślady ukształtowania terenu, tj. głębokiego długiego rowu oraz wyżej położonej i obecnie suchej pokaźnej misy zbiornika wodnego widoczne są jeszcze po zachodnio-poludniowej stronie Jeziora Grodzieńskiego, na obszarze porośniętym lasem w oddziale 241. Miejsce to znajduje się zdecydowanie bliżej wsi Grodno i zupełnie niedaleko grodziska, dlatego też to tu najprawdopodobniej przez wieki funkcjonował wspomniany młyn.

Cale jezioro intensywnie zarasta oczeretami i jest niedostępne, dlatego nie było zajęte przez turystykę. Dawniej jego wody były czyste. W swoim opracowaniu powstałym w 1982 r., prof. Ryszard Zaręba zachwyca się szmaragdową barwą wód tego akwenu porównując ją do jeziora „Oko Światowida” znajdującego się na wyspie Wolin. Stwierdzenie: „jeziro Grodno o szmaragdowej wodzie” występuje też w cytowanym wyżej

Roślinność przybrzeżna w Jeziorze Grodzieńskim

Graby na stoku grodziska w Grodnie

ministerialnym rozporządzeniu o utworzeniu tu rezerwatu przyrody z 21 XII 1998 r. Obecnie wody Jeziora Grodzieńskiego należy zaliczyć do niskiej jakości. Ich przezroczystość jest mała, waha się w granicach od 1,5 do 1,0 metra. Pojawiają się często wiosenne i letnie zakwity, które świadczą o daleko posuniętej eutrofizacji tych wód. Na ich powierzchni widoczny jest również zespół lilii wodnych (*Nuphar-Numphaetum albae*). Wskaźniki fizyczno-chemiczne sytuują jezioro w III klasie czystości.

Niewątpliwie wpływ na taki stan rzeczy ma stosowana od lat intensywna chemizacja rolnictwa na okolicznych gruntach ornych i pastwiskach. Pozostają one poza obszarem rezerwatu, ale znajdują się w zlewni jeziora. Nawozy mineralne i herbicydy dostają się do jego wód bądź w drodze splywu powierzchniowego (ma to szczególnie miejsce od strony południowej i południowo-wschodniej, gdzie występuje słabo przepuszczalne podłoże gliniaste), bądź w wyniku przenikania ich przez glebę do wód podziemnych i razem z nimi przedostawania się do Jeziora Grodzieńskiego.

Zakończenie

Zarówno oceny wybitnych fachowców, jak i opinie zwykłych turystów zgodnie stwierdzają, iż rezerwat przyrodniczy „Grodno” niewątpliwie należy do najbardziej wartościowych obiektów przyrodniczych w całym Województwie Kujawsko-Pomorskim, a nawet jest unikatem w skali kraju. Zachwyca on swą wszechstronnością zbiorowisk i nadzwyczajnym bogactwem rzadkiej roślinności, spotykanej na tak niedużym naturalnym obszarze uroczyska. Jego powołanie ma zapobiec degradacji owego cennego dziedzictwa natury występującego w postaci ekosystemów leśnych, wodnych i bagiennych, a także wielu osobliwości przyrodniczych tej części Kujaw. Trzeba również zauważyć, iż tereny te ze względu na liczne połądowania, wzniesienia i doliny mają także niezwykle walory krajobrazowe. Rezerwat stanowi zatem wielką atrakcję dla naukowców, studentów, uczniów, miłośników przyrody, a także turystów spragnionych pobytu na łonie niczym nieskażonej przyrody.

*Tekst i zdjęcia:
Arkadiusz Ciechalski*

Literatura:

1. T. J. Hrobacz, L. Kajzer, T. Nowak, L. Wojda, Siedziby obronno-rezydencjonalne w powiecie kowalskim na Kujawach w XIII-XVIII wieku, Łódź 1991.
2. W. Cyzman, A. Przystalski, M. Balakowicz, Ochrona przyrody jako główny cel polityki ekologicznej w województwie wrocławskim, [w:] Środowisko przyrodnicze w województwie wrocławskim, pod red S. L. Bagdzińskiego, Wrocław 1997.
3. W. Cyzman, A. Przystalski, K. Kasprzyk, T. Chrobociński, P. Zubel, W. Marszelewski, L. Pietruszewska, S. Rafalski, Rezerwat przyrody „Grodno”. Plan ochrony na okres od 01.01.2004 do 31. 12. 2023, Toruń 2003, mps.
4. Z. Guldon, Rozmieszczenie własności ziemskiej na Kujawach w II połowie XVI w., Toruń 1964.
5. R. Guldon, Z. Guldon, Materiały do osadnictwa powiatu kowalskiego w XVII – XVIII, [w:] „Zapiski Kujawsko-Dobrzyńskie” 1980, ser. C Oświata i Kultura.
6. Kazimierz Wielki oraz niepospolici z Kowala i okolic, pod red. Z. J. Zasady i B. Ziółkowskiego, Wrocław-Kowal 2006.
7. K. Kępczyński, W. Cyzman, Godna uwagi szata roślinna uroczyska Grodno, „Acta Univ. Nic. Copern.” 1992, Biologia 40, s. 3-58.
8. A. Kretkowski, Garść wspomnień, 1968, mps. w posiadaniu T. Kretkowskiej-Kiersnowskiej.
9. Raport o stanie przyrody województwa kujawsko-pomorskiego na dzień 30 kwietnia 2004 roku, Bydgoszcz 2004.
10. A. Wróbel, Z mazowieckiego i kujawskiego dziedzictwa kulturowego utrwalonego w języku, [w:] Dziedzictwo kulturowe w kształtowaniu środowiska przyrodniczego Gostynińsko-Wrocławskiego Parki Krajobrazowego, Wrocław 2003.
11. T. Sławiński, Deus protector meus, „Ład Boży”, nr 4:531.
12. Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich, t. I, Warszawa 1880.
13. R. Zaręba, Rezerwat krajobrazowy Grodno w obrębie Czarne - nadl. Wrocławek. Krajobrazowy jeziorowo-leśny częściowy, Warszawa 1982, mps.
14. Ziemiańskie polscy XX w. Słownik biograficzny, t. 3, cz. 1, Warszawa 1992.
15. J. Zimecki, Monografia miasta Kowala i jego okolicy, Kowal 1990. Relacje Teresy Kretkowskiej-Kiersnowskiej z Warszawy, Czesława Mikołajczyka i Kazimierza Annowskiego z Grodna oraz Zygmunta Lewandowskiego z Kowala.

ZIELONA SZKOŁA W HARCERSKIM CENTRUM EDUKACJI EKOLOGICZNEJ W FUNCE

Uczniowie klasy II F ze Szkoły Podstawowej nr 20 we Włocławku wraz z wychowawczynią p. Anną Lewandowską w dniach od 05 do 09 czerwca 2006 roku przebywali w Zielonej Szkole w Harcerskim Centrum Edukacji Ekologicznej w Funce. W wyjeździe towarzyszyła im klasa II B pod opieką wychowawczynie p. Marii Krajewskiej.

Dzieci z zaangażowaniem i zainteresowaniem własnoręcznie wykonywały wytwory z wikliny, sznurka, gliny oraz papieru techniką origami. Samodzielnie zgłębiały tajniki fotografii i wytwarzania papieru. Dwukrotnie miały okazję pływać po Jeziorze Charzykowskim. Pierwszy raz odbyły rejs żaglówką w celach typowo rekreacyjnych, a drugi raz statkiem o nazwie „Bartek” w ramach realizacji wodnej ścieżki „Łukomie” w celu zapoznania się z topografią jeziora, poznania flory i fauny wodnej oraz zwiedzenia malowniczego rezerwatu przyrody „Jezioro Małe Łowne”.

Podczas zajęć w terenie dzieci poprzez własne doświadczenie poznały warstwową budowę lasu, rozpoznawały gatunki drzew, krzewów, roślin zielnych i obserwowały różne gatunki zwierząt i bez znużenia, a wręcz bardzo chętnie, wykonywały zadania określone w kartach pracy, wykazując się dużą wiedzą w tym względzie.

Wielką frajdą i wyzwaniem dla dzieci okazały się kilkukilometrowe wycieczki piesze na torfowiska i do Parku Narodowego Bory Tucholskie, gdzie miały niepowtarzalną okazję, zobaczyć storczyka szerokolistnego i rosiczkę w naturalnym środowisku oraz wycieczka rowerowa do wyluszczeni nasion w Klosnowie dzięki, której dzieci zapoznały się z zagadnieniami hodowli i ochrony lasów. Niezwykle ciekawe okazały się także zajęcia z ochrony przyrody w czasie, których dzieci nie tylko zapoznały się z pojęciem parku narodowego, ale także w czasie zabawy z wykorzystaniem kredy i dostępnych materiałów naturalnych, same tworzyły własne parki narodowe, wytyczając ich terytorium, nadając im nazwy, określając, co w takim parku powinno się znajdować. Doskonałym doświadczeniem dla dzieci był również ich pobyt w ogrodzie ekologicznym i kontakt z roślinami uprawianymi w sposób naturalny, bez stosowania środków chemicznych.

Oprócz zajęć i wycieczek dzieci miały też czas na zabawę. Poświęcały go na grę w piłkę nożną, siatkówkę, strzelanie z łuku i zabawy dowolne własnego pomysłu. Dla uatrakcyjnienia pobytu zorganizowana została też dyskoteka, ognisko i „zielona noc”.

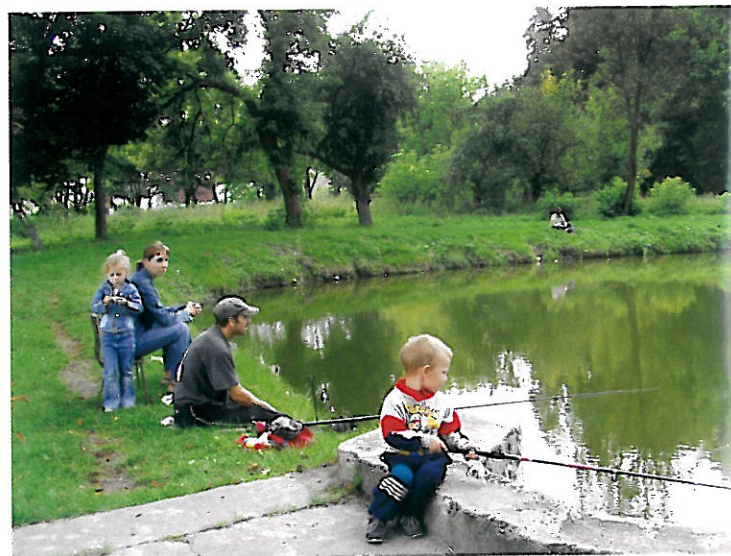

Celem wspólnego wyjazdu uczniów obydwu klas było poznanie walorów turystyczno-krajoznawczych regionu Borów Tucholskich, różnicowanie różnych ekosystemów, obserwacja i rozpoznawanie wybranych gatunków roślin i zwierząt zamieszkujących różne środowiska, zapoznanie ze skutkami obecności i gospodarczej działalności człowieka w środowisku oraz z podstawowymi formami ochrony przyrody, a także rozwijanie różnorodnych zainteresowań i umiejętności. Realizacji założonych celów sprzyjały liczne zajęcia warsztatowe oraz zajęcia prowadzone w terenie.

Olbrzymie wrażenie wywarło na dzieciach położenie Funki, kiedy to w trakcie pierwszego spaceru zauważyły, że miejscowość ta jest przepięknym zakątkiem usytuowanym na wysokiej skarpie Jeziora Charzykowskiego, a dookoła rozciągają się lasy Borów Tucholskich. Urok tego miejsca sprawił, że wszyscy poczuli się, jak w centrum nieskażonego cywilizacją świata wspaniałej przyrody i nabrali ochoty na zdobywanie nowych wiadomości, poszerzanie umiejętności, podejmowanie wyzwań i przeżywanie przygód, a okazji do tego było wiele.

WĘDKOWANIE U BARUCHOWSKIEGO DZIEDZICA

Na granicy Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajo-
brazowego, nieopodal Jeziora Grodzieńskiego, rozcią-
ga się wieś Baruchowo. Dumą tej miejscowości jest
przepiękny dwór z pierwszej połowy XIX wieku, które-
go właścicielem był niegdyś sławny i znany w całym
kraju ród Rodziny Kretkowskich. Obecnie ów zabytko-
wy dwór jest siedzibą Urzędu Gminy. Okazałą budow-
lę otacza przepiękny 5-cio hektarowy park. Został on
założony przez Leona i Marię Kretkowskich. Ostatni
właściciele baruchowskiej posiadłości bardzo cenili
sobie piękno i estetykę. Sprowadzili więc do swoich
ogrodów najróżniejsze gatunki drzew, krzewów i roślin
zielnych.

Piotr Ormiński wędkuje z całą rodziną

Do dziś możemy podziwiać rosnącą sosnę limbę, któ-
ra naturalnie żyje tylko w wysokich partiach gór. Głównym
elementem i atutem parku były od zawsze trzy
malownicze stawy rybne o łącznej powierzchni jedno-
go hektara, połączone ze sobą groblami, przez które
biegły parkowe alejki.

Kiedy Rodzina Kretkowskich straciła swą posiadłość,
park zaczął podupadać. Naturalne źródła, które za-
silały stawy zostały zablokowane, co spowodowało,
że środkowy zbiornik zupełnie wysechł. Przez wiele lat
nikt nie dbał o parkowe ścieżki, owocowy sad zarósł
chwastami a w stawach nie pluskały się ryby, tylko
sterty śmieci. Na szczęście, trudne czasy tego uro-
czego miejsca już się skończyły. Znaleźli się ludzie,
którzy docenili wartość kulturowego dziedzictwa swej
miejscowości.

Kilka lat temu powstał w Baruchowie związek wędkar-
zy-hobbystów. Stawy zostały oczyszczone, pogłębio-

Dzięki organizatorom naszego pobytu w HCEE w Fun-
ce nie było czasu na nudę i tęsknotę. Dzieci, choć
jeszcze małe, okazały się być niezwykle dojrzałymi tu-
rystami, w pełni zasługującymi na patent wywiadow-
ców, odkrywców, pionierów, miłośników przyrody i na
słowa wielkiego uznania za ich zachowanie w kontak-
cie z przyrodą i innymi ludźmi. Warto było poświęcić
im wycinek własnego życia, aby wspólnie miło i owoc-
nie spędzić czas oraz widzieć pogodne, uśmiechnięte
buzie.

Atmosfera miejsca i bogaty program pobytu, wypeł-
niony licznymi atrakcjami przyczyniły się do tego, że
te kilka dni w Zielonej Szkole w HCEE w Funce upły-
nęły bardzo szybko i z żalem trzeba było wracać do
domu. Sadzę, że wspomnienia o wspólnym wyjeździe
zapadną w pamięci dzieci na długo, o czym świadczą
ich wypowiedzi.

Opinie dzieci potwierdzają tylko sens organizowania
podobnych wyjazdów, gdzie nie przyswajanie „suchej
wiedzy”, ale własne doświadczenie prowadzi do na-
bywania nowych wiadomości i umiejętności. Zachę-
cam, więc innych nauczycieli do podejmowania wysił-
ku organizowania tego typu zajęć w Funce i nie tylko,
bo warto!

*Anna Lewandowska
Nauczycielka
z SP 20 we Włocławku*

Podobno przy groblach ryba bierze najlepiej

ne, odkwaszone, i wreszcie zarybione. Prace w parku zainicjował Urząd Gminy, wykorzystując na konserwację tych stawów, dotację finansową z Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych.

Teraz baruchowskimi stawami opiekują się członkowie związku. Zainteresowanie wędkowaniem „u Dziedzi- ca” jest bardzo duże. Obecnie grupa hobbystów liczy 22 osoby. Członkowie związku oraz Urząd Gminy finansują wszelkie inwestycje dokonywane na stawach i na terenie do nich przyległym:

- ławeczki wypoczynkowe,
- kosze na śmieci,
- parking,
- oświetlenie,
- wykaszanie trawy,
- nasadzanie roślinności wodnej,
- rekonstrukcja grobli,
- zarybianie,
- dokarmianie ryb,
- organizowanie zawodów wędkarskich.

Mieszkanaka baruchowskiego stawu - żaba zielona

Dzięki pasjonatom wędkowania, baruchowski park zabłysnął nowym blaskiem, co spowodowało, iż jego aleje wypełniły się miłym gwarem odpoczywających. Wędkarze spotykają się tu co tydzień w niedzielę, o godzinie 14-tej. Każdy ma swoje upatrzone i wypróbowane miejsce do połowów. Hobbyści odpoczywają, rozmawiają, chwalać się coraz to nowszym sprzętem i sposobami wędkowania.

Zadbana i różnorodna zieleń, przyjazny mikroklimat, śpiew parkowych i wodnych ptaków oraz rechot żab, przyciąga tu całe rodziny, które mogą podziwiać właśnie co odnowiony dwór i odpocząć na nowych ławeczkach przy głównej alei lipowej. Do baruchowskiego parku przybywają również miłośnicy przyrody, ponieważ obszar ten, choć położony w samym centrum wsi, zamieszkuje wiele gatunków dzikich zwierząt np.: czapla siwa, kaczka krzyżówka, piżmak, zaskroniec, żaba zielona i inne. Stawy te pełnią również rolę doskonałych zbiorników retencyjnych, które podczas ulewy, zatrzymują wodę spływającą w wyższych partiach terenu.

Okazale nenufary cieszą oko nie tylko wędkarzy

Wędkujący tatusiowie przekazują pasję łowienia ryb swoim dzieciom. Przy okazji uczą je, że wędkarstwo to nie tylko przyjemność ale i odpowiedzialna, zespołowa praca. Najmłodszy wędkarz to trzyletni Igorek, synek Pana Piotra Ormińskiego - głównego konserwatora i strażnika tutejszych stawów rybnych.

Zarybianie zbiorników odbywa się dwa razy do roku. Wiosną i jesienią wpuszcza się do stawów kilka tysięcy małych: karpi, tołpyg, amurów, linów, płoci, szczupaków, okoni, sandaczy, złotego karasia i niewielkie ilości suma. Niestety wędkarze skarżą się, iż ponoszą ogromne straty w skutek nielegalnych odłowów przez osoby nie należące do związku.

Każdego lata, związek wędkarzy organizuje małe zawody wędkarskie. Uczestnicy mogą się pochwalić imponującymi sztukami, np.: karp ważący 3,5kg. czy trzy kilogramowy szczupak. Dla prawdziwych pasjonatów tego hobby, czasem nawet „mała rybka”, to ogromna

ZIELONO MI ...

Rzekotka drzewna *Hyla arborea*

Ta mała, niespełna kilku centymetrowa żabka należy do rodziny rzekotkowatych Hylidae, rzędu płazów bezogonowych Anura. Jest gatunkiem chronionym. Występuje na terenie całego kraju, za wyjątkiem gór, jej występowanie zaobserwowano do 1 500 m n.p.m. Po za Polską zasiedla całą środkową Europę, Półwysp Bałkański i część Półwyspu Pirenejskiego.

Ma delikatne, smukłe i proporcjonalne ciało. Palce rzekotki zakończone są okrągłymi, lepкими przylgami służącymi do chodzenia po gładkich pionowych powierzchniach, nawet po szybach. Jest to możliwe dzięki równoczesnemu działaniu zjawiska zassania i przylepiania.

U rzekotek jest niezauważalny na pierwszy rzut oka dymorfizm płciowy. Samce w odróżnieniu od samic mają ciemnozieloną plamkę w części podgardziowej. Skóra w tym miejscu jest mocno pomarszczona i kryje tzw. rezonator, który podczas wydawania głosów rozciąga się wskutek nadymania i tworzy kilkukrotnie większy od głowy, kulisty pęcherz.

Na grzbiecie skóra rzekotki jest bardzo gładka, lśniąca i delikatna, zaś na brzuchu chropowata kremowo biała. Rzekotki mają duże, szeroko rozstawione, wylupiaście oczy z poziomymi, eliptycznymi źrenicami. Grzbiet mają jednolicie ubarwiony, zwykle trawiastozielony, jednak dzięki zdolności mimetyzmu jego barwa może się zmieniać. Dzięki tej niezwyklej właściwości rzekotki mogą zmieniać ubarwienie grzbietu w zależności od warunków siedliskowych oraz od swojego stanu fizjologicznego. Niczym kameleony.

Skala barw rozciąga się od cytrynowożółtej, przez różne odcienie zieleni, brązy, szarości z odcieniem oliwkowym, liliowym, niebieskawym, aż po czerni. Po zmianie dominujących barw otoczenia, jego temperatury, naświetlenia itd. skóra płaza przybiera zielony ko-

Pięknie odnowiony dwór Kretkowskich

przyjemność. Wędkujący mówią, że nie chodzi o ilość złapanych ryb, ale o wspaniałą atmosferę niedzielnych spotkań. Dla mieszkańców Baruchowa to już tradycja. Każdego roku odlawiają tu ryby na wigilijne stoły, a zatem preferują rybkę smażoną na grillu.

Przygoda z wędką nad stawem przy dworze to wspaniały przykład na to, że są tacy ludzie w naszej okolicy, którzy mają swoje zainteresowania i pasje, przyczyniając się w ten sposób jednocześnie do wzbogacania wizerunku swojej miejscowości oraz propagowania zdrowego i ekologicznego spędzania wolnego czasu.

„Zielona Szkoła” w Gorenium Dużym popiera tego typu działania. Zespół parkowo-dworski w Baruchowie to jeden z głównych przystanków wycieczek rowerowych, których celem jest poznawanie dziedzictwa kulturowego naszego regionu.

*Tekst i zdjęcia: Joanna Majewska
„Zielona Szkoła” Goreń Duży*

Małowniczy staw ukryty w parkowej zieleni

lor. Pod względem zdolności zmian ubarwienia, szybkości zmian i zakresu barw, rzekotki są absolutnym ewenementem wśród naszych płazów. Zdolność ta, łącznie z kształtem ciała przypominającym liść, pełni funkcję ochronną. W razie niebezpieczeństwa rzekotki tkwią nieruchomo na gałązce lub liściu, po czym spadają z gałązki, w gęstwinie liści i traw poniżej.

Trzeba się dobrze przyjrzeć, by dostrzec rzekotki wśród liści drzew lub w trawie, gdzie żyją. Dla drapieżników rzekotki mają jeszcze coś specjalnego – silną truciznę wytwarzaną w niewielkich ilościach przez gruczoły skórne.

Ze snu zimowego budzą się w kwietniu i niemalże od razu rozpoczynają gody. Gody odbywają się we wodzie pod osłoną nocy, samce wydają głośnie, charakterystyczne, szybko powtarzane reh...reh...reh..., za głosem tym kierują się samice i odnajdują partnerów. We wczesnych godzinach porannych całe głośnie towarzystwo przenosi się w sąsiadujące z wodą zarośla, by kolejnej nocy znów dać koncert. Kto by pomyślał, że te małe stworzenia mają najbardziej donośny głos

niż na 10 m. Młode można spotkać również na ziemi. Poza okresem godowym żyją samotnie. Najaktywniejsza jest o zmierzchu oraz nocą. Najczęściej prześiaduje nieruchomo, czatując na zdobycz. Żywią się owadami, głównie muchówkami lecz nie gardzą też niewielkimi chrząszczami, skorkami czy pajęczakami. Owady znajdujące się w zasięgu chwytają błyskawicznym wyrzutem języka pokrytego lepką wydzieliną lub łapią skacząc z otwartym pyskiem, są mistrzami polowań, bo zwykle nie chybiają! W sen zimowy zapadają z nastaniem października, gdy opadną już liście z drzew. Zimą spędzają w szczelinach na ziemi, pod grubą warstwą liści.

Chociaż rzekotki żyją poza okresem godowym samotnie to można spotkać je żyjące po kilka na drzewie. Ja natknęłam się pod koniec sierpnia na dość pokaźną grupkę – było ich ponad dwadzieścia i dlatego postanowiłam napisać kilka słów o tych zielonych i sympatycznych stworzeniach. Mniejsze i większe, jedne ciemnozielone a inne bardzo jasne niemal żółte. Żyją w zaciszu starego sadu owocowego w sąsiedztwie lip. Zamieszkiwanie w gospodarstwie ekologicznym najwyraźniej im służy, a co rok populacja się zwiększa. Bliska obecność „koncertującego” wiosną stawu jest miła dla ucha jednak dla rzadkiego gościa jakim jestem może skończyć się źle przespaną nocą.

Tekst i zdjęcia: Julia Grzanka

wśród naszych płazów, pieśni godowe samców niosą się na odległość jednego do kilku kilometrów.

Są jednym z najbardziej cieplolubnych płazów naszego kraju, dlatego samice składają skrzek gdy temperatura wody osiągnie co najmniej 14°C. składają wtedy do 1000 jaj w pakietach wielkości orzecha włoskiego na dnie stojących zbiorników wodnych, po czym ostatecznie opuszczają staw. W lipcu i sierpniu kijanki przeobrażają się w małe kilkunasto milimetrowe rzekotki. Młode przez pewien czas przebywają w małych grupkach na roślinności porastającej brzeg zbiornika. Dojrzałość płciową osiągają po około 2 latach.

Rzekotki są zwierzętami lądowymi, z wyjątkiem okresu godowego, można je spotkać w znacznych odległościach od zbiorników wodnych. Żyją na drzewach i krzewach lub wśród traw. Nie wchodzą jednak wyżej

PSZCZOŁY – ROBOTNICE

Stworzenia, których się trochę boimy ze względu na ich żądło. Niekiedy nie potrafimy odróżnić pszczoły od osy i tak samo jak przed osą czy szerszeniem uciekamy. Nie wszyscy zdają sobie jednak sprawę jakie to pożyteczne stworzenia.

Pszczoły to bardzo pracowite owady, poza tym, że dają nam pyszny miód produkują wiele innych ciekawych i cennych produktów. Postaram się krótko przedstawić produkty jakie wytwarzają pszczoły i dlaczego mnie zafascynowały mimo, iż nie jestem pszczelarzem.

Podstawowym dla człowieka produktem pszczelim jest miód, wytwarzany z nektaru roślin, spadzi lub roślin i spadzi jednocześnie. Rozróżniamy trzy typy miodów: nektarowy, spadziowy i nektarowo-spadziowy. Odmiany miodów nektarowych zależą od gatunków roślin z jakich pszczoła pobrała nektar, natomiast miód spadziowy powstaje ze spadzi iglastej jak i liściastej. Każdy miód posiada właściwości detoksykacyjne, tzn. powstające w wątrobie kwasy wiążą się z trującymi substancjami, przez co są one łatwiej rozpuszczalne i usuwane z organizmu razem z moczem. Poza tym miód ma działanie bakteriostatyczne oraz korzystnie wpływa na układ odpornościowy.

Innym produktem pszczelim jest propolis - kit. Ma on właściwości bakteriobójcze. Pszczolom służy do uszczelniania gniazd, natomiast ludzie propolis stosują w postaci maści i nalewek. Produkt ten jest specjalnie zalecany przy zapaleniu nerek, wątroby, w chorobach dziąseł a także nadciśnieniu i schorzeniach skóry.

Najmniej rozpowszechnionym a również drogocennym surowcem pochodzenia pszczelego jest jad, wydzielina gruczołu jadowego o odczynie kwaśnym i alkalicznego o odczynie zasadowym. Metoda leczenia jadem pszczelim w Polsce jest jeszcze mało rozpowszechniona, to metoda dość niebezpieczna z uwagi na mogące wystąpić uczulenia. Leczenie jadem pszczelim nazywa się apitoksynoterapia. Wskazaniem do leczenia tą metodą są bóle reumatyczne, zwyrodnienia stawów, stwardnienie rozsiane oraz zapalenia błony śluzowej języka i trudno gojące się rany i blizny. Po za samym użądleniem pszczoły stosuje się również wyciągi z jadu w postaci maści, tabletek a także jonoforezy, chemoakupunktury i elektroforezy.

Ponadto pszczoły produkują jeszcze pierzgę (wytwarzaną z pyłku kwiatowego), mleczko pszczele (wydzielinę gruczołów gardzieliowych) i wosk.

Wosk pszczeli, to jeden z cenniejszych produktów pszczoły miododajnej, posiada kolor od jasnożółtego do brązowego, niekiedy z nalotem zieleni. Jest to wydzielina gruczołów woskowych znajdujących się na odwłoku. Wosk jest bardzo cennym produktem nie tylko dla samych pszczół i pszczelarzy, ale także dla różnych gałęzi przemysłu, przede wszystkim do produkcji leków (maści i plastrów), kosmetyków (po-

madek, kremów i maseczek), farb oraz w przemyśle włókienniczym i elektrotechnicznym, a ze względu na plastyczność znajduje zastosowanie w stomatologii. Może być również wykorzystywany w gospodarstwie domowym, do wyrobu świec woskowych, którym przypisuje się szereg właściwości w czasie palenia. Od niedawna znane jest również przeciwalergiczne działanie wosku w pyłkowicy. W przypadku tego schorzenia zaleca się żucie plastra wosku kilka razy dziennie, ponadto przeżuwanie wzmacnia dziąsła i zęby.

Szerzej poruszając temat świec woskowych, to charakteryzują się one przyjemnym zapachem, zarówno w trakcie spalania, jak i przed. Spalają się bezdymowo, rozsiewając po upływie czasu w powietrzu delikatny zapach miodu i propolisu (kitu), poprawiają mikroklimat w mieszkaniu, niwelują skutki promieniowania elektromagnetycznego, wywieranego np. przez telewizor, w pewnym stopniu neutralizują zapach dymu papierosowego. Ludzie zajmujący się parapsychologią i leczeniem metodami niekonwencjonalnymi uważają, że palenie świec woskowych powoduje przepływ dobrej energii, uspokaja nerwy, wycisza emocje i powoduje szybszy powrót do zdrowia szczególnie w chorobach układu krążenia i oddechowego.

Zaleca się: zapalić świecę na czas minimum 15-30 minut dziennie, po zdmuchnięciu płomienia knot zdusić palcami, chronić świecę przed przegrzaniem, nie używane świece przechowywać w suchym miejscu w pozycji leżącej.

Bardzo serdecznie chciałabym zaprosić nauczycieli i uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i licealnych na zajęcia warsztatowe z wytapiania świec z wosku pszczelego, które odbywają się we Włocławskim Centrum Edukacji Ekologicznej przy ul. Komunalnej 4 we Włocławku. Bliższych informacji na ten temat udzielają pracownicy WCEE. Poniżej zdjęcia świecy, jakie wytapia się w Centrum.

Paulina Michalska-Szyc

EKOLOGICZNY ŚWIAT WEDŁUG DZIECI

Drodzy Młodzi Przyrodnicy!

Witamy Was po wakacyjnych wozach, mamy nadzieję, że spędziliście ten wolny czas w radosnej atmosferze, bezpiecznie i ciekawie. Nieubłaganie zbliża się do nas kolejna pora roku, która kojarzy nam się nie tylko z kolorem złota, wiatrem, chłodnymi dniami, powrotem do szkoły ale również z grzybami. Po obfitym w deszcze sierpniu, który zagościł u nas w tym roku możemy się domyślać, że las nie poskąpi nam grzybów. A więc ruszajmy w drogę, do lasu !

Przedstawiamy Wam kilka najbardziej popularnych grzybów jadalnych, ale pamiętajcie aby nigdy nie zbierać ich w lesie samemu, zawsze z osobą dorosłą.

Podgrzybek brunatny

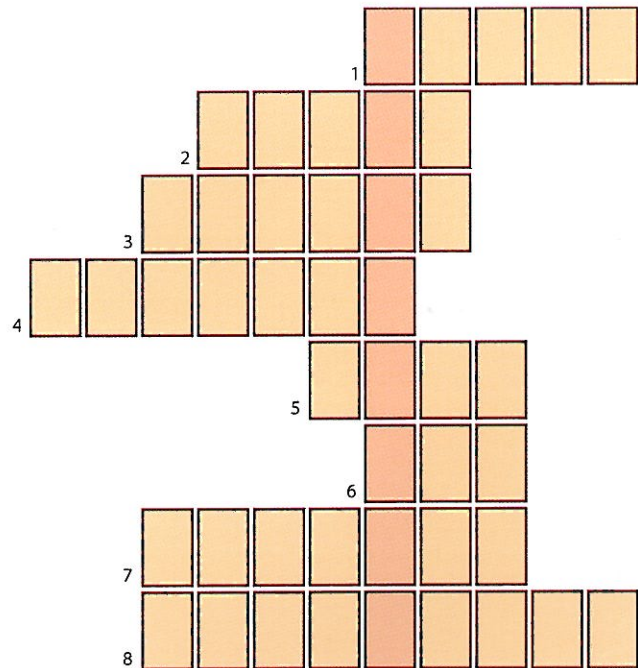

Podgrzybek zajęczek

Maślak zwyczajny

Po rozwiązaniu poniższej krzyżówki dowiecie się jakiego grzyba nie wolno zbierać.

1. Lata koło ucha
2. Chowa głowę w piasek
3. Świeci pięknie na niebie
4. Na twarzy radosnego człowieka
5. Ptak mądrości
6. .... Uszatek
7. W nim kąpiemy się latem
8. Na skrzydełkach ma kropeczki

Monika Pawlak
Monika Tomczak

WŁOCŁAWEK I OKOLICE
FOTOGRAFIE ZBIGNIEWA PRZEZDZIĘKA